

Nechutová, Jana

[Magistri Iohannis Hus Opera omnia. Tomus XIII, Postila adumbrata]

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. E, Řada archeologicko-klasická. 1979, vol. 28, iss. E24, pp. 169-

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/109249>

Access Date: 10. 12. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Magistri Iohannis Hus Postilla adumbrata (M. Iohannis Hus Opera omnia, tomus XIII), Praha, Academia, 1975. Stran 661, za textem 12 černobílých fotografií.

Jako v pořadí čtvrtý svazek Husových sebraných spisů, vydávaných péčí příslušné komise ČSAV, vychází (pod č. XIII) Husova Postilla adumbrata; tento titul nenajdeme v Bartošově a Spunarově Soupisu pramenů k literární činnosti M. Jana Husa (1965), kde je naše Postilla uvedena pod č. 94 jako „Postillova příručka“ s jediným (pražským muzejním) rukopisem, ostatně nalezeným teprve v r. 1914 F. M. Bartošem. Až v roce 1966 našel J. Pražák další exemplář této postilly mezi břevnovskými kodexy, takže vydavatel měl pro toto, jak plyne z fečeného, první, vydání dva rukopisy — muzejní (A) a břevnovský (B — nyní v pražské Univerzitní knihovně). Tyto dva rukopisy představují, jak je vyloženo v předmluvě (Praefatio, str. 5—14), dvě podoby, v nichž se-dílo dochovalo, přičemž jednodušší rukopis B obsahuje převážně kázání „de tempore“, zatímco text rukopisu A přináší i řadu kázání „de sanetis“. Vydavatel se jeví jako bližší původnímu Husovu textu skladba rukopisu břevnovského. Rukopisy nelze odvodit jeden z druhého, jisté však je, že čtení jich obou je možno uvést k témuž staršímu a původnějšímu textu. — Kromě kodexů A a B užil vydavatel pro čtyři kázání, které byla zapísána samostatně jinde, řadu dalších rukopisů (viz str. 15).

O Husovi jakožto svém autoru vydává několikanásobné svědectví Postilla sama; chronologické údaje vedou k církevnímu roku 1411/1412, přičemž se zdá, že Postilla byla dokončena ke konci roku 1412, v době, kdy Hus odchází z Prahy do exilu. K formálnímu účelu tohoto Husova díla je možno říci, že Hus spsal tuto Postillu k užítku svých kazatelských pokračovatelů, či spíše ji pouze načrtl (odtud moderní vydavatelský titul „Postilla adumbrata“), i když ji vydal jako literární dílo. O jejím významu nás poučuje dosti jasně vydavatel sám na str. 14 v závěru Předmluvy: Postilla adumbrata zaujímá mezi Husovými spisy význačné místo už proto, že uzavírá řadu jeho latinských Postil; z toho důvodu se v ní více než ve starších sbírkách kázání odráží neklid tehdejší doby a častěji je v ní citován Viklef. Významná je také skutečnost, že tato Postilla z roku 1412 může pomoci při chápání Husových Betlémských kázání (1410—1411) a jeho české Postilly z roku 1413.

Vlastní text Postilly (str. 17—631, na str. 630—631 Appendix, který přináší kázání nikoli sice Husovo, ale tradované textem A) je pod čarou doprovoben textově-kritickým aparátem, v němž je nutno zdůraznit emendance, zejména doplňky, Rybovy, a uvedené paralely-různočtení (zvl. pro citace z autorit) z jiných Husových spisů. Jako druhý oddíl pod čarou jsou uvedeny citace autorit biblických a mimobiblických a velmi užitečné paralely z jiných děl Husových. Na tomto místě je však třeba poznamenat, že autor, citovaný Husem jako „Parisiensis“, zcela jistě a ani v jediném z dvánácti uváděných případů není český reformní myslitel, Husův předchůdce Matěj z Janova, Mistr Pařížský. Jednak ani jinde Hus Janova necituje (i když jím jistě byl ovlivněn, v pozdějším období svého vývoje snad i přímo), a bylo by tedy příliš překvapující toto náhlé nakupení janovovských citátů, za druhé se Hus odvolává na dílo, které zatím od Janova neznáme (zřejmě rovněž Postilla), za třetí pod jménem „Parisiensis“ resp. Parisinus nebo de Parisiis podle Franklina (Dictionnaire des noms, surnoms et pseudonymes Latins) cituje středověk aspoň 18 autorů (z nich jen jeden žil po Husovi!). Hledáme-li v tomto případě Husovu inspiraci u Viklefa, neuspějeme, neboť Husův „Parisiensis“ zřejmě není ani Guilelmus Arvernus ani Guilelmus Peraldus, jež cituje Viklef v De mandatis divinis. Zbývá Hugo de S. Victore, který jediný z dalších autorů tohoto přídomku je vydán v Migneho Patrologii, ale ani v jeho spisech exegetických a homiletických příslušná místa nenalzáám.

Edice, vybavená dále soupisem jednotlivých kázání Postilly podle církevního roku a podle textů (témat), seznamem incipitů, rejstříkem citací a indexy vlastních jmen a českých slov, může být po každé stránce označena jako vzorná. Historikové různých zaměření i filologové — medievisté mají tak po ruce spolehlivé vydání dalšího díla Husova, čímž je dán zase exaktnější základ pro jejich práci.

Jana Nechutová